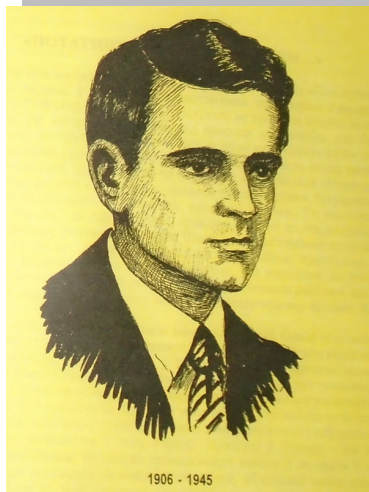

Сарненська центральна районна бібліотека
сектор інформаційно-бібліографічної роботи

Серія : Гордість краю

Письменник Сарненщини — Борис Григорович Швед

(до 110 - річчя від дня народження)

Бібліографічний нарис

= Сарни 2016 =

Письменник Сарненщини - Борис Григорович Швед : бібліогр. нарис до 110-річчя від дня народження / Сарненська центральна районна бібліотека; методично-бібліографічний відділ. – Сарни. – 2016. – 8 с. – (Сер. «Гордість краю»).

Біобібліографічний нарис підготовлено з нагоди 110 - річчя від дня народження письменника Сарненщини - Бориса Григоровича Шведа і продовжує серію видань “*Гордість краю*”.

Посібник вміщує короткий нарис про життя і творчість письменника та публікації в періодичних виданнях, наявні в Сарненській центральній районній бібліотеці.

Адресується бібліотечним працівникам, учням і студентам, всім, хто цікавиться творчістю автора.

Підготувала : Овчарук Д. А.

Комп'ютерний набір : Овчарук Д. А.

Відповідальний за випуск : Лавор Л. К.

© Сарненська центральна районна бібліотека, 2016

10 липня – 110 років від дня народження Бориса Шведа – письменника Сарненщини

Небагатьом відоме ім'я письменника Бориса Шведа, який народився і виріс в м. Сарни. На жаль, не знайдемо його ім'я в енциклопедичних довідниках, мало його знають вчителі, краєзнавці Волині.

Борис Григорович Швед народився 10 липня 1906 року в сім'ї залізничного слюсаря, в містечку Сарни на Рівненщині. Проживав на вул. Польовій (тепер 1 Травня), куди його сім'я переїхала з Дубровиці у пошуках роботи. Крім Бориса, у родині було п'ятеро дітей.

Батько, Григорій Семенович, мав вроджений дар до ремесел: столярував, знався на слюсарній справі.

Мати, Тетяна Василівна, ледве вміла писати й читати, але прекрасно володіла даром народного оповідача, знала напам'ять безліч казок, легенд, пісень, прислів'їв, приказок, захоплювалась вишивкою та гаптуванням.

Ще маленьким Борис малював селянські хати, вирізав з дерева різні фігурки, писав, захоплювався стародавніми речами.

Не судилося йому здобути вищу освіту, закінчив 4 класи Сарненської гімназії. В родині була велика бібліотека, тому багато читав.

У 9 років написав перший вірш. Мав великий потяг до навчання, але багатодітна родина не мала можливості його вчити. Через нестачу коштів після початкової школи довелося йти в підручні до місцевого перукаря. Займався самоосвітою. Проте мрії про системну освіту не здійснилися. Почалися так звані народні університети у щоденному піклуванні про хліб насущний.

До родини Шведів часто приходили селяни із навколишніх сіл - Тутовичів, Яринівки, Ремчиць, Чудля, які приносили на продаж молоко й сир, лісові дари: ягоди,

гриби, свіжу рибу, впольовану дичину. Глибоко западали в допитливу душу юнака враження від почутих і співпережитих історій, які він щоденно вислуховував у перукарні та від численних знайомих і цілком незнайомих людей. Всі ці факти згодом знайшли своє втілення у численних образах-персонажах, виведених у повісті «Поліщуки». Цей твір писаний життям, що відображає картини поліського села 20-30-х років ХХ століття за часів Польщі, з широким описом звичаїв, традицій, обрядів.

У 1927 році Бориса Шведа забрали до польської армії. Служба в польському війську не принесла морального задоволення чи віради. Він ночами марить своїми лісами й луками, згадує веселкові ранки над стрімкоплинною Случчю, де малим любив блукати з товаришами піщаними висипами, згадує юнацькі забави біля перекинутих човнів і прагне чимшвидше повернутися назад до своїх витоків у бідне й дике, закутане у серпанки туманів Полісся.

Після служби в 1932 році майбутній письменник повертається до Сарн, невдовзі одружується і з молодого дружиною переїздить до містечка Рожище, що поблизу Луцька, де працює спочатку помічником перукаря, а пізніше - перукарем. Дружина Станіслава - полька, уродженка Любліна. Згодом в сім'ї Шведів народились син Богдан і донька Галина. У Рожищах і розпочалась літературна творчість. Тут він працює над повістю «Поліщуки».

Повість «Поліщуки» в 1938 році була видана у Львові двома невеличкими томами. Цю повість окремою книжкою випустило видавництво «Каменяр» у 1965 році, а у 2002 році перевидало Рівненське ООТ «Просвіта» ім. Тараса Шевченка. Написав ще два прозові твори : «Помста дочки» та «До ідеалів» - але рукописи їх згоріли у воєнному лихолітті.

Перший успіх окрилив молодого автора. Він з головою поринув у літературну роботу, але події 1939 р. та гітлерівська окупація перешкодили реалізувати творчі плани.

У 1944 році після звільнення села Вовчанка, що під Рожищем, від німецько-фашистських загарбників, його мобілізують на фронт, звідки письменник так і не повернувся...

Загинув на початку 1945 р. під час наступу на Варшаву і похований в селищі Черна Струга (неподалік Варшави) у братській могилі.

У наш час творчий доробок Бориса Григоровича Шведа вивчають у загальноосвітніх школах. А в Сарненському історико-етнографічному музеї діє експозиція про життя і творчість письменника-земляка Бориса Шведа, яку поповнила Надія Швед (братова дочка) Бориса Григоровича. Ще школяркою Надія була активним громадським екскурсоводом і великою помічницею наукових працівників музею. Саме через неї й дізнались про письменника.

На фасаді в Сарненському історико-етнографічному музеї до 100-річчя від дня народження письменника відкрили меморіальну дошку. Іменем автора назвали у Сарнах одну із вулиць.

Про повість «Поліщуки» :

Особлива цінність повісті «Поліщуки» - в реалістичному зображенні життя та побуту селян. Вона про страшну правду життя. Водночас – це унікальна повість про щоденні турботи мешканців поліської глибинки у 20-30 роках ХХ століття, наділених дивовижною здатністю виживати і залишатися людьми у будь-яких умовах, про одвічний повільний і неквапний цикл хліборобської праці, про злидні й важкі заробітки, про суворі будні і такі короткі радісні народні свята, про побут, вірування й уявлення та обряди життєрадісних селян, залюблених у свої голубі озера, очеретяні болота, ліси й піски.

Заслуговує на увагу використання поліщуками народних методів лікування знахарства. З давніх-давен поліщуки користувалися народними методами лікування, не знаючи лікарів, бо на це треба були великі гроші. Тому з усіма проблемами йшли до знахарки, яка прийме пологи, вроки зніме, замовить хворобу або вилікує зіллями. Бо «як на живущє їй (дитині) суджено, то житиме, а як на вмирущє, то скорше вмре і не мучитиметься, як ото мучитьсє».

В творі багато прислів'їв, приказок, легенд, порівнянь: “Життя - наче ступа: або ти його здереш, або воно тебе зітре”, “Коб міг, то в ложці води втопив би”, “Б'ємось, як тая риба у воді”, “Що рок, то пророк”, “В марцю, як у гарцю: то прохолодно, то знов булькоче”, ”... як перший майський ранок любить квітку в лузі”.

В повісті багато розповідей діда, від якого діти дізнаються про істину життя, засновану на любові до Бога, рідних, пошануванні природи. “Не можна докучати пташині, не годиться, за це великий гріх від Бога”, “Досить, дід то легенду про бузька розкаже, то про створення Богом світу, повчаючи дітей, як треба жити за

принципами християнської моралі”.

В різдвяно-водохрещенській обрядовості, описаній Борисом Шведом, простежуються аграрно-магічні язичеські культу та християнські звичаї та обряди, пристосовані до практичних потреб людини. Це - прогнози, ворожіння, поклоніння предкам з використанням обрядової каші.

В купальських обрядах характерним є комплекс охоронних заходів від нечистої сили. Чимало повір'їв та звичаїв у нашого народу пов'язані з русалками, які з'являються опівночі і заманюють в свої тенета людей, щоб залоскотати, занести в безмежні глибини вод.

В народній обрядовості особливу роль відігравав весняний Юрій, який вважався захисником і покровителем землеробства, тваринництва, оберігачем полів та врожаю. Тому люди в цей день йшли до церкви, а потім брали пожитки та йшли на свої загони: їли, пили, а тоді з піснями качалися в житі. Багато повір'їв було пов'язано з Юрієм. Це прикмети з передбаченням погоди, врожаю.

Особливо колоритно поданий міщанський ярмарок, куди з'їжджались з усіх навколишніх сіл поліщуки. На продаж привозили все, що вирощували та виробляли у своєму господарстві. Їдуть кіньми, волами, йдуть пішки, несучи і везучи на продаж свою працю. На майдані розмаїття українських народних строїв, в які одягнуті селяни. Чути крик, вереск, гомін. Поміж возами крутяться цигани, діти, які хочуть чимось поживитись. Міщани прицілюються і завзято торгуються, аби купити дешевше. Так і намагаються один одного перехитрувати, обманути. Там ворожать, там грають в карти. Шинкарка наливає горілку, видурюючи вторговані гроші. Так і стараються більш спритні обманути простачків. Тоді чути плач, лайку, прокльони. Врешті, випивши могорич, селяни роз'їжджались по домівках.

Творчість Бориса Шведа відкрила всьому світові унікальну колоритність свят і буднів Поліського краю, що виражається й донині.

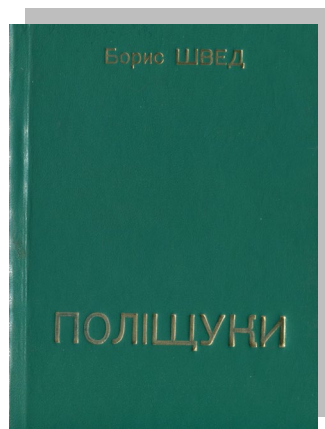
Публікації про Бориса Григоровича Шведа :

1. Борис Швед // Літературна Рівненщина : антологія / Упоряд. Рибенко Л. – Вип. 2. – Рівне. : Письменницька робітня «Оповідач», 2010. – С. 450-460. : іл.
2. Бричкова Р. Як спалах свічки / Р. Бричкова // Сарненські новини. – 1996. – 2 жовт. – С. 2.
3. Данильчук А. Пам'ять про Бориса Шведа дорога сарненцям / А. Данильчук // Рівненська газета. – 2007. – 22 лют. – С. 2.
4. Іванчук К. Живи і пам'ятай / К. Іванчук // Сарненські новини. – 2002. – 16 лип. – С. 2.
5. Козлюк В. Борис Швед – співець поліського краю // Західне Полісся: історія та культура. – Вип.1/ Матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 30-річчю Сарнен. іст.-етногр. музею. – Рівне, 2004. – С. 219 - 225.
5. Ляшко С. Борис Швед – оберіг Поліського краю / С. Ляшко // Сарненські новини. – 2007. – 13 лют. – С. 3.
6. 10 липня – 110 років з дня народження письменника Бориса Шведа // Знаменні і пам'ятні дати Сарненщини на 2016 рік : реком. бібліогр. довід. / Сарненська центральна районна бібліотека; методико-бібліографічний відділ. – Сарни. : Сектор інформаційно-бібліографічної роботи., 2016. – С. 12 – 13. : іл.; (Сер. «Календар знаменних і пам'ятних дат Сарненщини»).

7. Тишкевич Р. Етнокультурний пласт Бориса Шведа : До дня народження письменника / Р. Тишкевич // Сарненські новини. – 1998. – 11 лип. – С. 2.
8. Тишкевич Р. Борис Швед // Сарни : історико-краєзнавчий нарис. – Костопіль. : Роса, 2004. – С. 29 - 30.
9. Шашук В. Жива історія творчості Бориса Шведа / В. Шашук // Сарненські новини. - 2011. - 1 груд. - С. 5.

Книги Бориса Григоровича Шведа :

1. Швед Б. Поліщуки : Повість / Підгот. до друку М. С. Борейка; Передм. В. І. Шанюка. – Рівне, 2002. – 255 с.
2. Швед Б. Поліщуки : Повість / Підгот. тексту та вступ. ст. П. Й. Ящука. – Л. : Каменяр, 1965. – 242 с.

Інтернет-джерела:

1. Борис Швед [Відео] // Сарненська централізована система публічно-шкільних бібліотек. – Режим доступу : <http://lib.sowa.com.ua/film/film.htm>. - Заголовок з екрана.
2. Борис Швед [Електронний ресурс] // Сарненська централізована система публічно-шкільних бібліотек. – Режим доступу : <http://lib.sowa.com.ua/InPor/SHVED.htm>. - Заголовок з екрана.
3. Борис Швед [Електронний ресурс] // Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека. - Режим доступу : <http://lib.rv.ua/ua/virt/5/>. - Заголовок з екрана.

Список використаних Періодичних видань :

- **Рівненська газета**
- **Сарненські новини**

АДРЕСА БІБЛІОТЕКИ:

34500 Україна,

Рівненська обл.

м. Сарни,

вул. Демократична, 34

тел. : (03655) 3 – 35 - 63

(03655) 2 - 12 - 16

е-mail : sarny.biblioteka@gmail.com

сайт : <http://lib.sowa.com.ua>

блог : <http://sarnyblog.at.ua>

МИ ПРАЦЮЄМО :

9. 00 - 18. 00

П'ятниця : 9. 00 – 17. 00

Вихідний день : субота

**Запрошуємо скористатись
послугами нашої книгозбірні**